AVİM Yorum • No: 2020 / 53 • Kasım 2020

ÇARLIK RUSYA'NIN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA DOĞU ANADOLU'YU İŞGALİNDE ERMENİ İŞ BİRLİĞİ

Ahmet Can ÖKTEM

Çevirmen

Ermeni Apostolik Kilisesinin Doğu Piskoposluğunun internet sitesindeki This Week in Armenian History (Ermeni Tarihinde Bu Hafta) sayfasında doktor ve siyasetçi Artashes Babalianın kısa biyografisi ahiren yayınlanmıştır. Bu yazıda bazı unsurlar okuyucunun dikkatini çekecektir.

Biyografide, Kasım 1886 Karabağ doğumlu Babalianın, erken yaşta Ermeni Devrimci Federasyonunun (Taşnak Partisi) öğrenci grubunun üyesi olduğu, 1905-1907 yılları arasında Tatar-Ermeni savaşında Karabağın meşru müdafaasına katıldığı, EDFnin dünya toplantılarına katıldığı, 1913 yılında yedinci dünya EDF toplantısında Rusya öğrencilerini temsil ettiği belirtilmektedir. Babalian, 1918 yılında bağımsızlık ilan eden ilk Ermeni devletinde parlamento ve kabine üyesi, başbakan yardımcısı, sağlık ve çalışma bakanı olmak üzere farklı alanlarda hizmetler vermiştir.

Babalian 1915 yılında Kafkasya Cephesindeki çatışmalar bünyesinde Vanın kurtarılmasında rol oynayan, Vartan Mehrabianın önderliğindeki gönüllü taburunda doktor olarak çalışmıştır. Rus ordusunun Vandan geri çekilmesinin ertesinde yaralı ve hasta Ermeni askerlerinin Iğdıra tahliyesini başarılı bir şekilde düzenlediği için Rus Hükümeti tarafından madalya ile ödüllendirilmiştir. Rus ordusunun Vanı tekrar işgal etmesini takiben, 1916 tarihinde Ermeni mültecilere yardımcı olmak üzere yeniden bölgeye gönderilmiştir. Bağımsız Ermenistan döneminde, 1920 Mayıs ayında, Karakilisedeki Bolşevik isyanının bastırılmasında yer almıştır.

Türk-Ermeni Savaşı sırasında Kars ile Sarıkamış cephelerine Simon Vratzian ile birlikte hükümet delegesi olarak gönderilmiştir. Karsta Ermeni güçlerinin bozguna uğraması ile Türk Ordusu tarafından esir alınmış, bir yıl boyunca Kars ile Erzurumda hapis yattıktan sonra serbest bırakılmıştır. Daha sonrasında ailesiyle birlikte İrana yerleşmiştir. Tahranda bir askeri hastanede bölüm başkanı olarak görev yapmıştır, ancak bir aile ferdinin vefatının sonrasında kendisini kamu işleri ile parti faaliyetlerine adamıştır. Sovyet güçlerinin 1943 yılında İrana girmesi neticesinde tutuklanmış ve iki yıl kadar hapiste kalmıştır.

Babalianın biyografisinde Karabağdaki Tatar olarak isimlendirilen Azerbaycanlı Türk-Ermeni çatışmasının meşru müdafaa olarak tanımlanması, Van İsyanında Ermeni

isyancılarının rolünün belirtilmesi ve Vanın kurtarılması olarak söz edilmesi göze çarpmaktadır. Biyografideki unsurlar Türk-Rus Savaşında Ermenilerin Çarlık Rus ordusu ile iş birliğini açıkça ortaya koymakta, savaş bölgesindeki Ermeni nüfusun Sevk ve İskânı'nın askeri gerekçelerini bir kez daha bizzat Ermeni katılımcıların ağzından teyit etmektedir.

**Fotoğraf: Artashes Babalian*

Yazar Hakkında :

Ahmet Can Öktem lisans eğitimini Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi □□□□ İktisat üzerine yaparak 2013 yılında mezun oldu. 2014 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi □□□□ Avrupa Bütünleşmesi Yüksek lisans programına kabul olan Öktem'in yüksek lisans eğitimi 2018 yılında tamamlanmıştır. 2016 yılında katıldığı CIFE □□□□□ Centre International de Formation Européenne, Gelişmiş Avrupa ve Uluslararası İlişkiler Araştırmaları diploma programını 2018 yılında tamamlamıştır. Eylül 2013 ve Aralık 2013 tarihleri arasında AB Bakanlığı □□□□ staj yapmıştır.

Öktem Ekim 2017 tarihinden bu yana AVİM bünyesinde çevirmen olarak çalışmaktadır.

Atıfta bulunmak için: ÖKTEM, Ahmet Can. 2026. "ÇARLIK RUSYA'NIN BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDA DOĞU ANADOLU'YU İŞGALİNDE ERMENİ İŞ BİRLİĞİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No:2026 / 53. Kasım 20. Erişim: Kasım 16, 2026. https://avimbulteni.org/tr/Yorum/CARLIK-RUSYA-NIN-BIRINCI-DUNYA-SAVASI-NDA-DOGU-ANADOLU-YU-ISGALINDE-ERMENI-IS-BIRLIGI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır